

Структурният анализ на потребителските разходи на домакинствата за периода 1992-2005 г. показва, че икономическите условия у нас утвърждават такъв модел на потребление на икономическите субекти, при който разходите за текущи и неотложни нужди заемат съществена част от бюджета на домакинствата, като най-висок е разходът за храна в структурата на домакинските бюджети, особено през кризисната 1997 г. Домакинствата отделят все по-малко средства за образование и култура и не инвестират в човешкия капитал. Така шансът им за придобиване на добро образование и след това професионална реализация с високи доходи е минимален.

По-релефна картина на протичащите икономически и социални промени в страната ни може да се даде чрез изследване и моделиране на потреблението на домакинствата по отделни хранителни продукти. Потребителската функция в широк аспект отразява зависимостта между обема на потребения (закупения от домакинствата) съвкупен обществен продукт и факторите, които го определят. В тесен смисъл потребителската функция може да се разглежда като математическо изразяване на зависимостта между разполагаемия доход и потреблението (общо или по отделни категории). Разработени са голям брой модели както за потреблението като цяло, така и по отделни стокови групи, ако за тях се изразходва съществена част от дохода (Иванов, 199, с. 44).

Най-популярни разработки в тази област са кривите на Енгел (Лейдър, Естрин, 1992, с. 45-47), отразяващи зависимостта между потребителското търсене от дохода на потребителя за луксозни, нормални и малоценни стоки. Според него **малоценна (нисша) стока** е продукт, който е по-малко търсен от лица с високи доходи, или нарастването на дохода на потребителя предизвиква намаляване на търсенето на продукта, т.е. е с отрицателна еластичност на търсенето спрямо промяната на дохода. **Нормална стока** е тази, чието търсене нараства забавено при увеличаване на дохода или търсенето ѝ нараства по-бавно от нарастването на дохода, и затова относителният дял на дохода, изразходван за закупуването ѝ, намалява, т.е. еластичността на търсенето ѝ спрямо промяната на дохода е между 0 и 1. **Луксозна стока** е тази, чието търсене нараства по-бързо от нарастването на дохода, затова относителният дял на дохода, изразходван за нейното закупуване, се увеличава, т.е. е с еластичност на търсенето според промяната на дохода, по-голяма от 1. Направените разсъждения от Енгел се отнасят за индивидуалното потребление, но аналогичен подход може да се приложи и към пазарното потребителско поведение.

В статистическата практика, при изучаване на потреблението на домакинствата като цяло или по отношение на даден продукт, най-разпространени са линейните модели. Те имат ясна икономическа интерпретация. При тях потреблението на продукта нараства пропорционално с дохода, сво-